

1980-ban folytatott feltárásakor megfigyelt – felszín alatti – falak tájolásával.)

A jelenlegi telekosztás nagyjából a 18. sz. derekán alakulhatott ki. A korábban a mai telken álló ingatlanok közül az É-i É-felé, a D-i D-felé folytatódhatott, az azóta már szomszédos telkeken is.

Az egyes falmaradványok datálása jelenleg még részben kérdéses. Valószínűleg a 16–17. sz. közé keltezhetők, több építési fázishoz köthetők. Ezt valószínűsíti a környezetükből előkerült, zömmel 16–20. századi nagyszámú konyhai kerámiatöredék, pipa, néhány vaseszköz (kés, lakat, sarkantyú, csizmapatkó, lópatkó, szögek stb.) és állatcsontok (konyhai hulladék). Az alsóbb rétegekből már kevesebb középkori kerámia is előkerült. A szikla feletti sötétbarna réteget őskori kerámia keltezi, de a lemélyített középső rész É-i felében a kora újkorban ezt is megbolygatták, főként a falszerű jelenség készítésekor, aminek következtében itt őskori, középkori és újkori anyag együttesen található még a szikla felett is.

A Ny-i szárny alatti kisebb pincében is nyitottunk egy 3×2 m méretű szelvényt. Betöltése építési törmelékkel kevert feltöltés volt, igen sok kővel. A rétegek a szelvény Ny-i felében Ny-felé lejtettek, nyilván követve a várhegy oldalát alkotó természetes sziklafelszín lejtését. Épületalapokat, falakat itt nem találtunk. A pincét magába foglaló Ny-i épületszárny Ny-i külső falának alapozását 3,25–3,30 m-nél értük el. Vastag sötétbarna földrétegbe ásták bele, amelyből őskori (bronzkori?) kerámia- és őrlőkőtöredék került elő. A pince másik (K-i) fala szinte a pince járószintjén nyugszik, alapozása jóformán egyáltalában nincs. A sziklafelszín a pincében sem értük el, 3,5 m mélyen befejeztük a mélyítést. A felsőbb rétegek leletanyaga itt is hasonló, mint az udvari részen előkerült, de jóval kevesebb a kerámia, ellenben rengeteg az állatcsont (konyhai hulladék).

A kapualj feltárását 2009. június 15–19. között végeztük el.

A teljes kutatott terület nagysága mintegy 53 m² (udvar és pince 44, kapualj 9).

RAINER PÁL

590. Veszprém határa

(Veszprém megye) B, Ró, Kö

2009 májusában terepbejárást végeztünk a Veszprémhez tartozó Gyulafirátót és Kádárta határában, a 82. sz. út 8. sz. főútba tervezett bekötésének nyomvonalán, összesen 5,5 km hosszúságban.

A nyomvonal által érintett területen egyrészt a Séd két partján, másrészt a Ráchalála-dűlő széles karsztos fennsíkjáról a Sédbe futó kis vízfolyások oldalán lévő helyszíneken találhatóak a lelőhelyek, a tervezett út öt esetben érint már korábban ismert lelőhelyeket, ezek kiterjedését pontosítottuk (ezek közül három lelőhely területét a terepbejárás tapasztalatai alapján összevontuk); a Séd É-i partja mellett, Gyulafirátót határában egy új lelőhelyet sikerült azonosítanunk.

További eredmény, hogy a Gyulafirátót, Prépostsági-dűlő lelőhely Ny-i részén jelentős római kori leletanyagot határoztunk meg, ill. hogy a Ferenc-forrás melletti jelentős bronzkori és középkori telep kiterjedését sikerült pontosítanunk, megállapítottuk, hogy az itt található 3 lelőhely valójában egyetlen helyszínt képez. Az ugyanitt található halomsírok (Veszprém-Kádárta, Ráchalála-dűlő II.; MRT 2. 25/17., KÖH 9782) 1965-ben még láthatóak voltak, felszíni nyomait azonban a fenyőerdő miatti többszöri rigolozás mára elpusztította.

Gyulafirátót, Prépostsági-földek (KÖH 9762): A lapos, enyhén D felé lejtő területet rossz megfigyelési viszonyok között tudtuk bejárni, ennek ellenére intenzíven találtunk római kori, és kevés középkori leletanyagot. A lelőhely kapcsolódik a Prépostsági-dűlő lelőhelyhez, a római kori jelleg viszont eddig ismeretlen volt.

Gyulafirátót, Rét-földek (KÖH 9761): Két egykori ÉNy-DK-i vízfolyás közötti keskeny dombhát D-i végénél, egy kis domb D-i oldalán, gyepterületen kevés őskori kerámiatöredék került elő. A vízfolyások mára nem láthatóak, csak a terület talajtani térképén látható üledékes sávok, és a kisebb völgyek utalnak erre. A megfigyelési viszonyok a magas fűben a nullával egyenlőek, ilyen körülmények között viszont a talált szórványos leletanyagot is igen lényeges adatnak látjuk.

Kádárta (Gelemér), Ráchalála-dűlő (KÖH 9780): A terepbejárás során csak a 8. sz. úttól ÉNy-ra eső részt tudtuk vizsgálni. Itt fenyőerdő, az úttól távolabb egy magas fűvel borított irtás található. A lelőhelyeket az igen rossz megfigyelési körülmények ellenére sikerült viszonylag megbízhatóan lokalizálnunk, az említett kis patak Ny-i partján és oldalán. Területük nem válik el egymástól, a felszínen egyetlen lelőhelyet képeznek, amelynek ÉK-i részén elsősorban középkori, DNy-i részén főleg bronzkori leletanyag került elő (de a lelőhely teljes területén találtunk mindkettőből). A fedettség miatt felszíni módszerekkel nem igazolható, azonban valószínűnek tartjuk, hogy ezen lelőhely-együttes bronzkori részének D-i vége az MRT 25/18 lelőhelyen azonosított helyszínen, a 8. sz. út DK-i oldalán van.

Az egymástól mintegy 50 m-re lévő két bronzkori lelőhely (MRT 2. k. 25/16 és 25/18), melyeket csak a 8. sz. főút választ el, tehát valószínűleg összetartozik. Az MRT 2. k. 25/15 lelőhely középkori településmaradványként ismert, a másik két lelőhely bronzkori. Mivel a lelőhely egészen megtalálhatóak az őskori és középkori kerámiatöredékek, a 3 lelőhely valószínűleg összefügg (Gelemér, Ráchalála-dűlő és Gelemér-forrás, Proletár-földek).

Kádárta, Ráchalála-dűlő II. (KÖH 9782): A halmok területén telepített fenyőerdő-irtást találtunk. A halmok felszíni nyomai mára nem láthatók, az erdőtelepítés miatti rigolozás valószínűleg elpusztította azokat.

Kádárta, Szőlők (KÖH 9778): A Séd völgyében, a vasút D-i oldalán magas vetésben, rossz megfigyelési körülmények között kevés középkori és egyetlen kelta kerámiát találtunk. Ez valószínűleg a közelben ismert

középkori lelőhellyel (MRT 25/13) függ össze. A vasút és a Séd között magas gaz, fás-bokros terület, nem volt kutatható. Domborzata alapján a középkori lelőhely a vasút É-i oldalát is érintheti, erre vonatkozó adatokat azonban nem tudtunk gyűjteni.

STIBRÁNYI MÁTÉ

591. Vép, Kodály Z. utca 7.

(KÖH 51135)

(Vas megye) B

2009. szeptember 30-án és október 1-jén a tervezett családi ház építéséhez kapcsolódóan régészeti szakfelügyeletet láttunk el. A leendő épület alapozási árkaiban, kb. 200 m²-en végeztünk régészeti célú megfigyelést.

A Vép közigazgatási területén és Szombathely K-i részén végzett korábbi régészeti és történeti kutatások (pl. a Savariából K felé kivezető római kori főközlekedési út és a mellette húzódó római kori temetkezési helyek közelsége, a „Savaria-Bassiana-Arrabona út” nyomvonala, ill. a 2005-ben éppen ezen a területen végzett, őskori jelenségeket is szolgáltató régészeti feltárás, valamint a 2009 májusában és júniusában ugyanebben az utcában végzett leletmentés) alapján elsősorban őskori, kelta és római kori jelenségek előkerülését vártuk.

A leendő pince helyén kerámiatöredékek, a kora bronzkori Makó-kultúra emlékei kerültek elő, melyek jelenséghez nem voltak köthetők. A 172/14 hrsz. ingatlan beépítésre szánt része – a környező régészeti korú megtelepedési nyomoknak megfelelően – régészeti lelőhely, amit azonban csak szórványosan előkerülő cseréptöredékekkel tudtunk dokumentálni. Megfigyelésünk konkrét régészeti objektumot nem, csak szórvány leleteket eredményezett.

Munkatárs: Kolonits László.

NAGY MARCELLA

592. Vép, Kodály Z. utca 13.

(KÖH 51134)

(Vas megye) V, Ró, Á

2009. április 15-én régészeti szakfelügyeletet végeztünk a 172/17 hrsz. telken, lakóház építéséhez kapcsolódóan. A 40 cm vastag alapárkok metszetében régészeti jelenséget nem figyeltünk meg, az árkokból régészeti lelet nem került elő. A pince alapozásánál azonban több kerámia- és tegulatöredék került elő, ill. cölöplyukak feltöltései váltak láthatóvá. Összesen 11 cölöplyukat és egy mintegy 80 cm átmérőjű, ovális beásást azonosítottunk. A beásásban egy agyagbögére alsó fele, és egy bronzfibula került elő, a cölöplyukak némelyikében kerámiatöredékeket találtunk. Az objektumokat feltártuk, dokumentáltuk. A leletek az objektumokat a vaskorra keltezük, a szórvány leletek az Árpád-korból és a római korból származnak.

Munkatársak: Kolonits László régésztechnikus, Vágusz Milán.

KISS PÉTER

593. Vép, Majorúti-dűlő

(KÖH 68685)

(Vas megye) Ró

2009. április 6–30. között megelőző feltárást végeztünk a 86. sz. főút nyomvonalára eső, mélyszántással erősen bolygatott lelőhelyen. A kutatott 6306 m²-en összesen 60, a római korhoz köthető (Kr. u. 2. sz. vége) objektumot tártunk fel, melyek a lelőhely egész területén jelentkeztek, legintenzívebben a Ny-i és ÉK-i részeken.

A telepjelenségek többsége kisebb gödör, cölöplyuk volt. A cölöplyukak közül néhány, elhelyezkedésük alapján, felszíni épületek részei lehetett. Ezek mellett egy munkagödört, két kutat és egy sekély árkot is feltártunk. A fentiekén kívül a római kori megtelepedést egy árok és a hozzá kapcsolódó objektumok is jelzik. Az árok 23 m hosszú D-i oldalának Ny–K-i metszetfalában 7 cölöplyuk rajzolódott ki; Ny-i oldalát 17 m, K-i oldalát 7 m hosszan tudtuk követni. Bár egy É–D-i irányú kutatóárkot is húztunk, É-i oldala nem bontakozott ki. Az árok D-i oldalát egy nagy, méhkas alakú gödör metszete, az oldalai által határolt területen pedig egy 6 cölöplyukas felszíni épület, valamint az egykori járószinten 110 cm szélességben és 270 cm hosszúságban jelentkező intenzív, kerámiatöredékekkel teli terület került elő. A kerámia közül kiemelkedik egy terra sigillata tál 3 töredéke, mely 2. századi germán műhely terméke. A lelőhely fémkeresővel történő bejárásakor a jelenségtől 8 m-re, ÉNy-ra egy 2. sz. végi bronzérme is előkerült, amely alátámasztani látszik a fenti tállal kapcsolatos datálást.

Munkatársak: Bótsch Enikő, Faiszt Szabina, Kovács Zsanett, Csuti Tamás régésztechnikusok.

DOBOZI ÁGNES EMESE

594. Vép határa

(Vas megye) Ró, A, Kk

2009 folyamán befejeztük a 2008 nyarán megkezdett megelőző feltárásokat a 86. sz. főút tervezett új, Szombathely–Vát szakaszának nyomvonalára eső lelőhelyeken.

Csepregi-völgyre-dűlő (KÖH 38575): Április 8–24. között a 85+650–85+900 km-szelvényben 16 243 m²-t tártunk fel. A feltárásra kijelölt terület a mai 86. sz. főúttól D-re Vép község felé, ill. a fenti főútról Vép község felé vezető aszfaltút Ny-i oldalán terült el. A római kori lelőhely-komplexum településből és temetőből áll. A település centruma a mai főúttól D-re és az új nyomvonal csomóponti szakasza között található. A település DDK-i részletét tártuk fel az új főút nyomvonalának ezen (csomópont, lehajtók, főpálya) a szakaszán.

A két ásatási évadban összesen 180 stratigráfiai számot adtunk ki. A területen egy római kori település késői periódusa és egy ezen (ennek romjain?) megtelepedő kora (és késő?) népvándorlás kori lakosság emlékanyaga található. Utóbbiak kerámiaművessége a rómaidat utánozza, ugyanakkor attól eltérő technológiai minőségű. Az egyik objektumból néhány darab avar korinak tűnő kerámiatöredék került felszínre. A feltárt